

Abstrakt

Předkládaná dizertační práce je prvním systematickým pokusem o zpracování dějin české literatury v čínských překladech v časovém rozpětí jednoho století, což je značně neprobádaná oblast, která si jistě zaslouží větší pozornost a výzkumné úsilí. Cílem práce je představit deskriptivní, do kontextu zasazený výzkum dějin překladačnické recepce české literatury v Číně ze sociokulturní perspektivy. Práce se snaží odpovědět na hlavní výzkumné otázky „co“, „kdo“, „jak“ a „proč“ tím, že zkoumá sociokulturní podmínky ve třech historických obdobích (1921-1949, 1950-1977 a 1978-2020) a jejich vliv na výběr textů k překladačnické recepci, charakteristiky překladačnických postupů, výběr zprostředkujících jazyků a využívání různých překladačnických strategií.

Z teoretického hlediska jsou pro naši práci nejrelevantnější Even-Zoharova (1990) teorie polysystému, Touryho koncepce norem a Lefeverova teorie přepisu, které chápou přeloženou literaturu jako součást polysystému a realitu cílové kultury a překladatelé jako přepis, v němž se odráží vliv ideologie a dobové poetiky. Tyto tři teoretické koncepce slouží jako východisko této práce. Z metodologického hlediska je práce empirickým výzkumem kombinujícím kvalitativní a kvantitativní přístup. Použité metody zahrnují případovou studii, korpusovou studii, historické a archivní metody výzkumu a využití číselných údajů a statistické analýzy dat.

Zvláštní pozornost je věnována také několika méně prozkoumaným translatologickým tématům, jako jsou nepřímý překlad, opakovaný překlad téhož díla a paratexty, kterým byla dosud věnována menší pozornost, protože se odchyľují od prototypického chápání mezijazykového překladačnického dichotomií výchozího a cílového textu, obvykle zprostředkovaného jedním překladačnickým. Výzkum uvedených jevů v dějinách překladačnické recepce si zaslouží větší pozornost. Zároveň se jedná o témata, která úzce souvisí s výzkumnými otázkami formulovanými výše: nepřímý překlad, opakované překlady a paratexty jsou spojeny s otázkou „jak“; ideologie a cenzura úzce souvisí s otázkami „co“ a „proč“. Otázka „kdo“ je pak zaměřena na překladačnické.

Součástí práce je srovnávací analýza pěti různých verzí Osudů dobrého vojáka Švejka od Jaroslava Haška. Pozornost je věnována zejména překladačnické recepci hanlivých výrazů, tabuizovaných témat a kulturních prvků. Na základě rozboru vybraných paralelních úseků textu se pokoušíme popsat zákonitosti v přístupu překladačnických a rekonstruovat použité překladačnické strategie. Cílem je objasnit otázky týkající se překladačnické metody, omezení vyplývajících z cílové kultury a věrnosti nebo naopak manipulace ve vztahu k originálu.

Při analýze zvoleného korpusu bereme v úvahu proměnné kontextu, jako je výchozí jazyk, překladačnický, způsob publikace, vydavatel, společensko-historické pozadí atd., abychom mohli zkoumat vliv kontextu na text, vliv textu na kontext a vztahy mezi textem a kontextovými proměnnými. Naše zjištění potvrzují původně formulovanou hypotézu: v překladech české literatury do čínštiny lze pozorovat zákonitosti či tendence, jejichž vysvětlení lze nalézt v cílovém společensko-historickém kontextu.

Klíčová slova: česká literatura v čínském překladu, historie překladu, nepřímý překlad, retranslace, paratexty, socio-historický kontext